

[Logius Standaard Beheermodel]

Logius Handreiking

Werkversie 12 september 2022

Deze versie:

<https://logius-standaarden.github.io/Logius-Beheermodel/>

Laatst gepubliceerde versie:

<https://publicatie.centrumvoorstandaarden.nl/bomos/template/>

Laatste werkversie:

<https://logius-standaarden.github.io/Logius-Beheermodel/>

Vorige versie

<https://publicatie.centrumvoorstandaarden.nl/bomos/template/0.1/>

Redacteur:

[Edwin Wisse](#) (Logius)

Auteur:

[Logius](#)

Doe mee:

[GitHub Logius-standaarden/Logius-Beheermodel](#)

[Dien een melding in](#)

[Revisiehistorie](#)

[Pull requests](#)

This document is also available in this non-normative format: [pdf](#)

This document is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 License](#).

Samenvatting

Samenvatting van het document - verplicht onderdeel.

Status van dit document

Dit is een werkversie die op elk moment kan worden gewijzigd, verwijderd of vervangen door andere documenten. Het is geen door het Technisch Overleg goedgekeurde consultatieversie.

1. Inleiding

-

1.1 Leeswijzer

-

Dit document beschrijft hoe Logius, afdeling Standaarden (hierna: Logius) xxxxx standaard beheert en hoe de bijbehorende governance is ingericht.

1.1.1 Bijlagen

-

Practische aspecten van het beheer, zoals de gebruikte applicaties en webservices zijn opgenomen in bijlagen van dit document. De bijlagen zijn niet specifiek voor een standaard maar zijn relevant voor alle standaarden onder beheer bij Logius.

1.2 Vul naam van de standaard hier in

-

Beschrijf hier de standaard

VOORBEELD 1

De xxx standaard omvat een set van normatieve ontwerpafspraken voor het structureren en documenteren. De standaard heeft tot doel om betere, uniforme en ontwikkelaar vriendelijke API's te ontwikkelen die makkelijk te implementeren zijn. De set van afspraken bestaat uit breed toepasbare en ondubbelzinnige richtlijnen. Deze helpen organisaties die nieuwe API's ontwikkelen voor Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector. Het Nut en de werking van de standaard zijn reeds goed beschreven door het Forum Standaardisatie en voor de eenduidigheid hieronder integraal opgenomen [zie link](<https://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/rest-api-design-rules>): van de standaard zijn reeds goed beschreven door het Forum Standaardisatie en voor de eenduidigheid hieronder integraal opgenomen [zie link] (<https://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/rest-api-design-rules>):

1.2.1 Nut

-

Beschrijf hier de nut van de standaard

VOORBEELD 2

De overheid ontsluit gegevens en applicaties steeds vaker met standaarden. Voorbeelden hiervan zijn te zien op de website developer.overheid.nl, in Common Ground, Haal Centraal en het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Representational state transfer (REST) is een ontwerpprincipe dat wereldwijd veel gebruikt wordt voor het bouwen van programmeerinterfaces over het web (API's). REST is geen standaard maar een ontwerpprincipe, en laat nog veel vrijheid in het structureren van API's.

De standaard REST-API Design Rules geeft een verzameling basisregels voor structuur en naamgeving waarmee de overheid op een uniforme en eenduidige manier REST-API's aanbiedt. Dit maakt het voor ontwikkelaars gemakkelijker om betrouwbare applicaties met te ontwikkelen met API's van de overheid. Bron: Forum standaardisatie

1.2.2 Werking

-

Beschrijf hier de werking van de standaard

VOORBEELD 3

Een application programming interface (API) is een gestructureerd en gedocumenteerd koppelvlak voor communicatie tussen applicaties. Zo lang er computers zijn, bestaan er API's en worden er verschillende API technologieën gebruikt. In de laatste 10 jaar heeft Representational state transfer (REST) zich ontwikkeld tot een bepalend principe voor het realiseren van API's. Zogenaamde 'REST-API's' doen voor applicaties wat websites voor mensen doen. Websites presenteren informatie aan mensen, REST-API's maken applicaties en gegevens over het Internet beschikbaar voor andere applicaties. De technologie achter websites en REST-API's heeft daarom veel gemeen.

De overheid gebruikt REST-API's voor koppelingen met andere overheden, bedrijven en indirect ook met burgers, bijvoorbeeld via mobiele apps en webapps die aangeboden worden door bedrijven of overheden zelf. Ontwikkelaars kunnen deze REST-API's bevragen vanuit de gangbare programmeertalen en frameworks zoals Python, Java, Microsoft C#, PHP.

1.2.3 Status

-

Beschrijf hier de status van de standaard

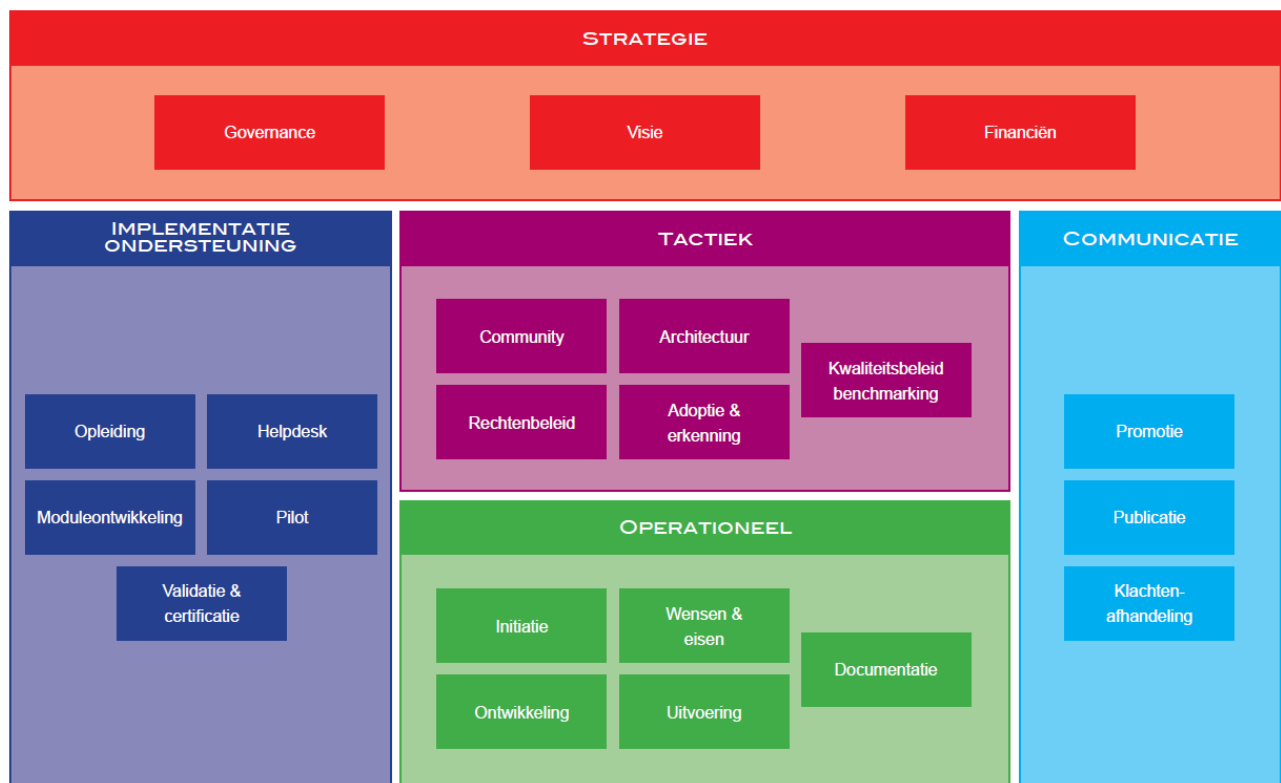
VOORBEELD 4

De actuele versie van de ADR-standaard is 1.0. Deze versie is op 09-07-2020 door het OBDO vastgesteld op advies van het Forum Standaardisatie.

1.3 BOMOS

-

Het activiteitendiagram toont welke lagen het model onderscheidt en welke activiteiten daarbinnen onderscheiden worden. De lagen en de ondersteunende activiteiten worden elk in een hoofdstuk besproken.

Figuur 1 BOMOS activiteitendiagram

Voor meer details of BOMOS verwijzen we naar de documentatie: [BOMOS, het fundament](#) en [BOMOS, de verdieping](#)

2. Strategie

De strategische activiteiten van BOMOS bestaan uit de onderdelen Visie, Govenance en Financiering. Deze onderdelen en hun toepassing op het beheer van xxxx worden hieronder beschreven.

2.1 Visie

Met de xxx standaard wil de Nederlandse overheid interoperabiliteit bevorderen. Dit komt erop neer dat overheden dezelfde standaard in vergelijkbare situaties toepassen. Dit maakt uiteindelijk dat componenten en systemen onderling effectief gegevens uit kunnen wisselen. Zowel horizontaal in één voorziening binnen één situatie als verticaal tussen voorzieningen in verschillende situaties en tussen organisaties. Deze doelstelling wordt onderschreven door een breed scala aan partijen die deelnemen aan het xxx Kennisplatform, waar de ontwikkeling van de standaard zijn oorsprong heeft, en is bestendigd door Forum

Standaardisatie en het OverheidsBrede Beleidsoverheid Digitale Overheid (OBDO), die xxxx standaard hebben opgenomen op de zogenaamde 'pas toe of leg uit'-lijst met andere standaarden die interoperabiliteit bevorderen [zie ook de basisinformatie van het Forum Standaardisatie](#)

De toetsingsprocedure voor opname van een standaard op *pas toe of leg uit* lijst bestaat uit de volgende stappen:

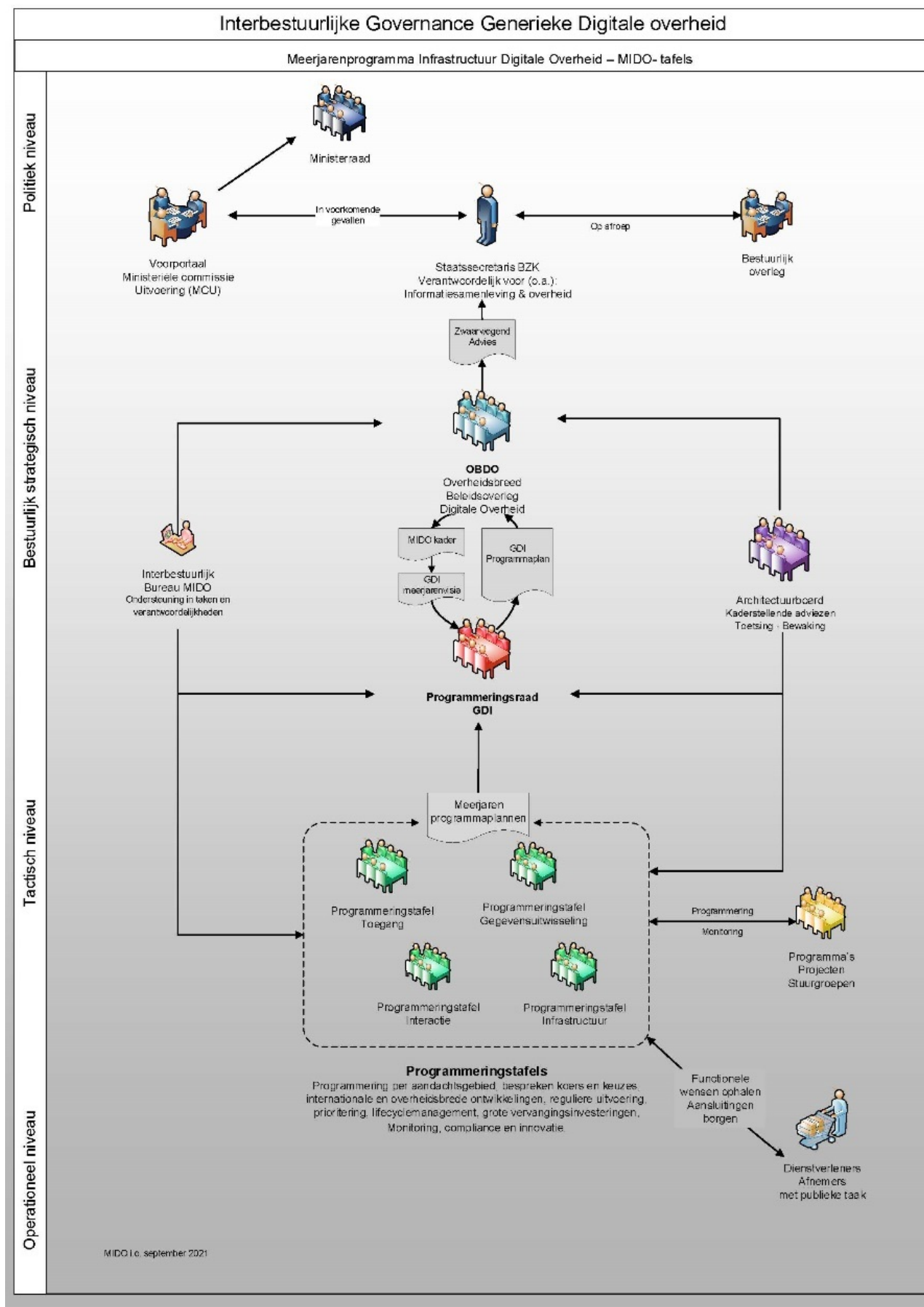
1. Aanmelding
2. Intake

3. Expertonderzoek
4. Openbare consultatie
5. Advisering door het Forum Standaardisatie
6. Vaststelling door het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid

Deze criteria staan op: [Toetsingsprocedure en criteria voor lijsten met open standaarden \(forumstandaardisatie.nl\)](https://forumstandaardisatie.nl)

2.2 Governance

Bij het beheer van een open standaard hoort een open governance en een open procedure voor belanghebbenden om te kunnen participeren in het beheer. Logius neemt hierin de rol van onafhankelijke, duurzame beheerpartij en facilitator. Logius gaat uit van de governance van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). De GDI geeft richting aan het Meerjarenprogramma Infrastructuur Digitale Overheid (MIDO). Voor MIDO is een governance opgesteld waarin de stakeholders van Logius richting geven aan de ontwikkelingen bij Logius. Standaardenbeheer sluit aan op deze governance.

Figuur 2 MIDO governance

De MIDO governance kent vier *programmeringstafels* op de thema's *Gegevensuitwisseling*, *Infrastructuur*, *Interactie* en *Toegang*. Op de tafels wordt de ontwikkeling en prioritering van de door Logius beheerde stelsels, standaarden en diensten besproken met de stakeholders.

2.2.1 Governancestructuur

Bij het beheer van een open standaard hoort een open governance en een open procedure voor belanghebbenden om te kunnen participeren in het beheer. xxx neemt hierin de rol van onafhankelijke, duurzame beheerpartij en facilitator. Bij het beheer van de xxx worden verschillende gremia onderscheiden die gezamenlijk invulling geven aan de governance op de standaard:

2.2.1.1 xxxx-community

Dit is het meest operationele gremium waarin iedere belangstellende/belanghebbende vragen kan stellen over de xxx-standaard en suggesties kan doen voor de doorontwikkeling van de standaard. Dergelijke vragen en suggesties worden door Logius Standaardenbeheer verzameld en voorgelegd aan het Technisch Overleg en als issue geregistreerd bij de werkgroep xxxx van het kennisplatform xxxx.

2. Technisch Overleg (Technische Architectuur Groep – TAG)

Het Technisch Overleg is een periodieke bijeenkomst van de Technische Architectuur Groep (TAG) waarbij de vragen en doorontwikkelwensen m.b.t. de xxx worden doorgenomen, geprioriteerd en worden uitgewerkt. Daarnaast wordt door de leden de releaseplanning en de roadmap opgesteld. Deelname aan de TAG is vrij voor eenieder die een belang heeft bij de standaard (overheid, wetenschap en markt)

3. Tactisch overleg xxx

Dit gremium is verantwoordelijk voor het vaststellen van de doorontwikkel-roadmap, het vaststellen van minor releases van de standaard en dient als het voorportaal van het strategisch/besluitvormende gremium: het OBDO.

4. Het Overheidsbrede Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO)

Dit is het hoogst ambtelijke gremium dat besluit over major releases van de standaard, het beheermodel van de standaard en externe publicaties over releases en van het standaardenbeleid. Op dit moment wordt het OBDO louter 'gevoed' door Forum Standaardisatie en is de focus voornamelijk het bestendigen van major releases van de standaard. Op het moment dat het tactische gremium is ingevuld, zal het OBDO waarschijnlijk een breder scala aan onderwerpen langs krijgen ter bestendiging.

De MIDO structuur kan ook de mogelijkheid bieden om de Programmeringsraad GDI te laten besluiten over de standaarden. Wijzigingen worden dan ter informatie aan het OBDO voorgelegd.

Het strategisch overleg neemt besluiten op basis van adviezen van de tactisch en strategische overleggen en het advies van de beheerorganisatie. Daarnaast kan het strategisch overleg een richtinggevend besluit nemen wat aan de beheerorganisatie voorgelegd wordt. Bijvoorbeeld een ingrijpende wijziging zoals het overgaan naar een nieuwe (onderliggende) standaard kan in het strategisch overleg besloten worden.

In tabelvorm:

Gremium	Accent	Rol participant	Ondersteuning door beheerder (Logius)
Community (omvang beperkt)	Inhoud -- delen	Samen met alle leden van de Interesse Groep (IG): 1. Volgen van ontwikkelingen. 2. Leveren van input voor de doorontwikkeling van de standaard.	1. Informatie m.b.t. specificaties en beheer open delen met community. 2. Deelnemen aan stuurgroep en werkgroepen

Gremium	Accent	Rol participant	Ondersteuning door beheerder (Logius)
Technisch Overleg (Operationeel, 4x per jaar)	Inhoud - afstemmen	Samen met andere experts van de Technische Architectuur Groep (TAG): 1. Inhoudelijk ontwikkelen van standaard onderdelen en bijbehorende documentatie. 2. Voorbereiden van de release- planning. 3. Prioriteiten stellen voor de ontwikkeling, roadmap van nieuwe releases van de standaarden. 4. Goedkeuring van aanpassingen op de standaard.	1. Analyseren, ontwerpen en uitwerken van specificaties. 2. Volgen en beïnvloeden van aanpalende standaarden. 3. Organiseren bijeenkomsten. 4. Opstellen en verspreiden notulen. 5. Beschikbaar stellen specificaties.
Tactisch/Strategisch (4x per jaar)	Prioritering proces en uitwerken strategisch advies	Samen met andere participanten: 1. Vaststellen roadmap van de standaard. 2. Voorportaal OBDO 3. Vaststellen minor releases van de standaard.	1. Analyseren, ontwerpen en uitwerken van beleidszaken, (release)planning.
OBDO (Strategisch besluitvormend, 2x per jaar)	Bestuurlijk besluit	Samen met andere bestuurders: 1. Vaststellen major releases van de standaard. 2. Vaststellen beheermodel van de standaard. 3. Vaststellen externe publicaties over het standaardenbeleid en releases.	1. Begeleiding van de Adviesraad en inbreng via secretariaat OBDO. 2. Publiceren standaarden en andere Standaard-informatie

2.2.2 Besluitvorming

In alle overlegsgremia vindt besluitvorming plaats op basis van consensus. Mocht consensus niet mogelijk zijn, dan gaat het vraagstuk met een weergave van de verschillende standpunten door naar het eerstvolgend-hoger gelegen-gremium. Indien in het hoogste gremium (het OBDO) geen consensus bereikt kan worden, heeft de voorzitter van het OBDO (min. BZK) de beslissende stem.

2.2.3 Deelname

Uitbreidingen en aanpassingen in de xxx standaard komen tot stand door participatie van de verschillende belanghebbenden. Belanghebbenden kunnen op vier manieren participeren aan het wijzigings- en besluitvormingsproces:

1. Als lid van de xxx Community van het Kennisplatform / de Interesse Groep (IG)
2. Als lid van de Technische Architectuur Groep (TAG)
3. Als lid van het Tactisch overleg
4. Als lid van het MIDO of OBDO

Ad 1) Deelname aan de xxx-Community staat open voor alle belanghebbenden; Ad 2) Invulling van het Tactisch overleg volgt, zodra bekend is welk gremium dit is;

Ad 3) Het OBDO kent een vaste vertegenwoordiging Zie voor meer informatie de governance van [Digitaleoverheid.nl](https://www.logius.nl/digitaaloverheid)

Ad 4) Aangezien het overleg van de Technische Architectuur Groep (het Technisch Overleg) het eerste besluitvormende gremium is van de standaard, en besluitvorming in dit gremium plaatsvindt op basis van consensus, stelt Logius een aantal voorwaarden aan deelname:

1. Leden van het technisch overleg dienen een aantoonbaar belang te hebben bij de standaard.

2. De omvang en samenstelling moet een goede vertegenwoordiging bevatten van de verschillende belangen rond de standaard. We gaan uit van 1 deelnemer per organisatie.
3. Het belang van de Nederlandse overheid dient voldoende geborgd te zijn in het technisch overleg.

Personen/partijen die willen deelnemen aan het technisch overleg kunnen een mail sturen aan xxxx waarin zij aangeven wat hun belang is bij de standaard. Met inachtneming van bovenstaande punten, beoordeeld Logius de aanvraag.

2.3 Financiering

-

Het beheer van de xxx standaard wordt gefinancierd door min. BZK voor een initiële periode van tenminste drie jaar (2020-2023) om gebruikers het vertrouwen te geven dat er geen desinvesteringen worden gedaan bij het implementeren van de standaard. Na drie jaar wordt de financiering verlengd als blijkt dat het nut van en de behoefte aan de standaard nog aanwezig is.

3. Tactiek

-

3.1 Community

-

De xxx community/ Interesse Groep bestaat uit eenieder die belanghebbende of belangstellende is m.b.t. de standaard. Deelname aan de community kent geen drempels of restricties. Leden van de community kunnen alle informatie m.b.t. de standaard en het beheer daarvan inzien via de website en via verschillende kanalen issues of RFC's melden. Daarnaast kunnen community leden reageren op openbare consultaties en onder bepaalde voorwaarden deelnemen aan de Technische Architectuur Groep (zie paragraaf deelname).

3.2 Architectuur

-

Beschrijf hoe de standaard zich verhoudt tot de enterprise en domein-architecturen.

VOORBEELD 5

De xxx standaard is een op zichzelf staande standaard en geen onderdeel van een bovenliggende standaard. Wel wordt er in de ADR verwezen naar verschillende andere (internationale) standaarden.

3.2.1 Internationale, Europese en nationale standaardisatiegemeenschap

-

VOORBEELD 6

De xxx volgt de ontwikkeling van internationale standaarden (zoals bijvoorbeeld de HTTP standaarden van het IETF) in het algemeen. Meer specifiek volgen de specialisten van Logius en de leden van de TAG de standaarden waarnaar wordt gerefereerd in de standaard en bespreken deze ontwikkelingen ook in het Technisch Overleg. Indien relevant worden op basis van de internationale ontwikkelingen rfc's opgesteld om de xxx standaard aan te passen, verbeteren of actualiseren.

3.2.2 Samenwerking met andere beheerorganisaties

VOORBEELD 7

Kennisplatform of community xxx is een initiatief van xxx, xxx, en Logius. Het doel van het Kennisplatform is om de kennis over het toepassen van xxx uit te wisselen en de aanpak bij verschillende organisaties op elkaar af te stemmen en waar nodig te standaardiseren. In het kennisplatform/community wordt gezamenlijk gekeken naar strategische en tactische vraagstukken rond het ontwikkelen van de standaard xxx door de overheid en gebruik van de standaard xxx buiten en binnen de overheid. Dit vanuit de gedachte dat we in een digitale samenleving eenvoudig met elkaar moeten kunnen samenwerken.

De xxx standaard komt voort uit xxx die beheerd wordt door het Kennisplatform/community xxx en is door het kennisplatform/community ontwikkeld. Op het moment dat er in het kennisplatform consensus was over de kwaliteit van de xxx standaard en de wenselijkheid deze via het 'pas toe of leg uit' -principe normatief te laten verklaren is de standaard voorgedragen aan Forum Standaardisatie voor het verkrijgen van de voor overheden verplichte 'pas toe of leg uit' status en heeft Logius het beheer van dit normatieve deel op zich genomen.

3.2.3 Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)

De xxx standaard volgt de principes van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur. Zie voor meer informatie: https://www.noraonline.nl/wiki/NORA_online

4.

- 1.
- 2.

3.3 Rechtenbeleid

VOORBEELD 8

De xxx Standaard zelf en dit beheermodel vallen onder de Creative Commons licentie (Creative Commons Attribution 4.0 License) Dit houdt in dat het is toegestaan om deze documenten te gebruiken, verder te] (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) verspreiden en aan te passen. Dit werk en de specificaties van de xxx standaard worden royalty-free ter beschikking gesteld. Organisaties en personen die bijdragen aan de ADR dienen dit onder dezelfde voorwaarden te doen als bij het originele werk. Door bij te dragen aan de ADR verklaren zij hiermee in te stemmen.

Uitgesloten van alle bovenstaande zijn rechten verbonden aan de standaarden, profielen en andere onderdelen waar de xxx gebruik van maakt. Hierop zijn de rechten van de betreffende standaarden, profielen en andere onderdelen zelf van toepassing. Dit zijn in geval van de xxx allemaal open standaarden.

3.4 Kwaliteitsbeleid en benchmarking

VOORBEELD 9

Zoals gezegd wordt het beheer van de xxx standaard volledig open ingevuld (zie ook de paragraaf Bomos en Governance) Dit borgt dat zoveel mogelijk belangstellenden en belanghebbenden betrokken zijn bij wijzigingen en besluitvorming die wijzigingen.

3.5 Adoptie en erkenning

De xxx standaard heeft de 'pas toe of leg uit' -status van Forum Standaardisatie. Dit betekent kort gezegd dat Nederlandse overheidspartijen en partijen uit de (semi) publieke sector deze standaard dienen toe te passen op het moment dat zij hun informatie met behulp van xxx standaard willen ontsluiten. Zie hoofdstuk 1 voor meer informatie.

4. Operationeel

Operationeel beheer omvat volgens BOMOS het tekstuele beheer van de documentatie, het verzamelen van eisen en wensen en de vertaling daarvan naar wijzigingsvoorstellen. Verder omvat het operationele proces de besluitvorming en het versie- of release-beheer

Het operationele wijzigingsproces is ingericht op Github. De omgeving die we ook gebruiken voor het beheer en de publicatie van de documentatie. In dit hoofdstuk wordt het operationele wijzigingsproces op hoofdlijnen beschreven. Voor details van de implementatie verwijzen we naar de [bijlage over gebruik Github in het beheerproces](#)

4.1 Initiatie

Toevoegingen aan de standaard zoals het toevoegen van een nieuwe koppelvlakspecificatie worden behandeld als in introductie van een nieuwe standaard.

1. Uitbreidingen en aanpassingen in de standaarden in beheer bij Logius komen tot stand door participatie van de verschillende belanghebbenden.
2. Belanghebbenden kunnen op verschillende manieren participeren.
  1. op persoonlijke titel (het proces is volledig open)
  2. als lid van de Digikoppeling Community
  3. als lid van één van de overleggen: het Technisch Overleg, de Programmeringstafel Gegevensuitwisseling of het OBDO.

4.2 Wensen en Eisen

Wensen en eisen zijn aanpassingen op de bestaande standaarden en koppelvlakspecificaties.

Wijzigingsvoorstellen kunnen binnen komen via verschillende kanalen:

1. Rechtstreeks bij de beheerorganisatie, tijdens overleggen, via de website of mail

2. Bij de werkgroepoverleggen van de standaard en tijdens overleggen, via de website of mail

4.3 Uitvoering en ontwikkeling (Wijzigingsproces)

Afhankelijk van de impact van een wijziging kan deze aangemerkt worden als een *patch*. Een patch is een kleine (tekstuele) wijziging die geen impact heeft op implementaties.

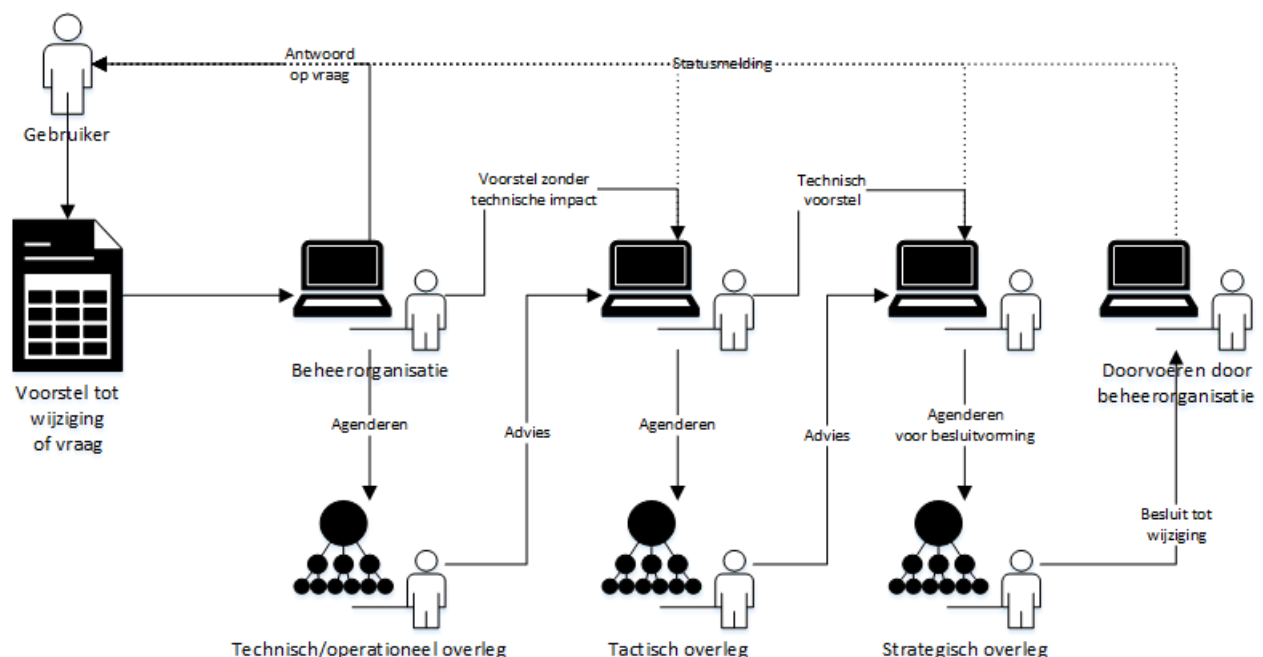
Een *wijziging* is een aanpassing met impact op de werking of het proces van de Digikoppeling standaard. Waarbij nog een onderscheid gemaakt wordt tussen wijzigingen met kleine en met grote impact.

Patches en wijzigingen worden verzameld in een *release*. Een release is een nieuwe versie van de Digikoppeling standaard. Nieuwe releases worden regelmatig doorgevoerd en moeten worden goedgekeurd door het Technisch Overleg en, afhankelijk van de impact van een nieuwe release door een programmeringstafel. Een nieuwe release wordt bekrachtigd door het besluitvormend overleg. Afhankelijk van de impact van een wijziging kan deze aangemerkt worden als een *patch*. Een patch is een kleine (tekstuele) wijziging die geen impact heeft op implementaties.

Een *wijziging* is een aanpassing met impact op de werking of het proces van de Digikoppeling standaard. Waarbij nog een onderscheid gemaakt wordt tussen wijzigingen met kleine en met grote impact.

Patches en wijzigingen worden verzameld in een *release*. Een release is een nieuwe versie van de Digikoppeling standaard. Nieuwe releases worden regelmatig doorgevoerd en moeten worden goedgekeurd door het Technisch Overleg en, afhankelijk van de impact van een nieuwe release door een programmeringstafel. Een nieuwe release wordt bekrachtigd door het besluitvormend overleg.

4.3.1 Wijzigingen

Figuur 3 Behandeling van een wijzigingsvoorstel in het beheerproces

1. Acceptatie van een wijzigingsvoorstel.
2. Labelen van een voorstel als groot/klein, aangeven van status.

3. Behandeling van een wijzigingsvoorstel.
4. Agendering voor een overleg.
5. Advisering vanuit overleggen.
6. Acceptatie van een wijzigingsvoorstel.
7. Doorvoeren van een wijzigingsvoorstel.
8. Publicatie van een wijziging in de komende release

Wanneer een wijziging is geaccepteerd kan deze deel uitmaken van een volgende release.

4.3.2 Patches

Een patch is een zeer kleine wijziging die geen impact heeft op de implementatie. Bijvoorbeeld tekstuele wijzigingen in de documentatie. De beheerorganisatie beoordeelt de impact van een wijziging en bepaalt daarmee of het een patch betreft (of een wijziging).

1. Beoordeling van een voorgestelde patch door de beheerorganisatie
2. Doorvoeren van de patch door de beheerorganisatie
3. Publicatie van een patch in de komende release

4.3.3 Releases

De onderdelen van de Digikoppeling standaard en Digikoppeling voorzieningen zullen gezamenlijk en afzonderlijk onderhevig zijn aan beheer en onderhoud wat leidt tot nieuwe releases. Het vaststellen van nieuwe releases vindt plaats binnen het releaseplanningsproces. Het tactisch overleg is verantwoordelijk voor de juiste uitvoering. Hier komen alle belanghebbenden met verantwoordelijkheid voor de behoefte, effecten en impact op de bedrijfsvoering, informatievoorziening en ICT samen.

Het vaststellen van een nieuwe release van afzonderlijke Digikoppeling onderdelen en een samenhangende Digikoppeling architectuur wordt gedaan volgens het beleid in paragraaf 2.4. Digikoppeling beheer zal binnen de releaseplanning niet alleen nieuwe releases voordragen aan het tactisch/strategisch overleg maar ook voorstellen hoe lang oude releases in bedrijf blijven en ondersteund zullen worden.

Voor nieuwe releases wordt uitgegaan van een aantal principes:

1. De Digikoppeling-standaard dient in principe zo stabiel te zijn dat nieuwe releases van de standaard bestaande implementaties van een oudere release niet tot migratie verplichten.
2. Nieuwe releases van de standaard dienen als nieuwe profielen binnen een Koppelvlakstandaard naast de bestaande profielen gerealiseerd te worden (uitbreiding). Indien dit niet mogelijk is wordt gestreefd naar het interoperabel (engels: backwards compatible) zijn van profielen met voorgaande releases (interoperabele verandering). Bij wijzigingen waarin ook dit niet mogelijk is, vindt een expliciete afweging plaats van de geboden verbetering ten opzichte van het belang van bestaande implementatie (beperking impact).
3. Wijzigingsaanvragen kunnen door belanghebbenden worden ingediend bij de beheerder.
4. Het Digikoppeling Technisch Overleg is verantwoordelijk voor de beoordeling van ingediende wijzigingsaanvragen, uitwerken ervan en de inhoudelijke (door)ontwikkeling van de te beheren Digikoppeling-onderdelen.
5. De Digikoppeling-beheerder zorgt voor de voorbereiding van de releaseplanning.

6. Het tactisch overleg beoordeelt de releasevoorstellen en stelt het beleid en de roadmap van nieuwe releases van de Digikoppeling-standaard vast in het releaseplanningsproces.
7. Bij het vaststellen van de inhoud van een nieuwe release van een Digikoppeling onderdeel wordt gestreefd naar consensus. Als consensus uitblijft zal de Digikoppeling beheerder, samen met het Ministerie van BZK de inhoud van een nieuwe release vaststellen.
8. Bij het vaststellen van een nieuwe release zal het strategisch overleg uitspraken doen over het ondersteunen van oude releases.
9. Maximaal kunnen twee (opéénvolgende) releases van een Digikoppeling onderdeel gelijktijdig de status „In Gebruik“ hebben.
10. De releasetermijnen voor de verschillende Digikoppeling-onderdelen zijn afgestemd op de omgeving waarin deze worden gebruikt. Koppelvlak standaarden hebben bijvoorbeeld een kortere releasetermijn dan de bovenliggende architectuur.
11. In bijzondere gevallen kan van de releasetermijn worden afgeweken.
12. Op het moment dat het functionele toepassingsgebied van Digikoppeling, waarvoor het pas-toe-of-leg-uit-regime geldt wijzigt, wordt dit voorgelegd aan Forum Standaardisatie en het OBDO zodat het regime kan worden bekrachtigd voor dit nieuwe toepassingsgebied.

4.3.4 Impact van wijzigingen en versienummering

Afhankelijk van de impact van een wijziging of patch krijgt een release een nieuwsversienummer. Het versienummerbeheer volgt principes voor semantische versienummering [en is beschreven in een bijlage](#)

De impact van een wijziging kan verschillen per koppelvlakspecificatie. Voor de standaarden die deel uitmaken van Digikoppeling hebben we de volgende *impactmatrix* opgesteld:

Standaard	Toevoegen	Wijzigen	Verwijderen	Vervallen
	major/minor	major/minor	major/minor	major/minor

In de matrix zijn kolommen opgenomen voor verwijderen en vervallen. Met verwijderen wordt het volledig verwijderen van een regel of concept bedoeld. Bij vervallen blijft deze behouden maar wordt door een geldigheidsdatum aangegeven dat de regel of het concept niet meer van toepassing is.

4.4 Status van de standaard

Afkorting	Status van de standaard	Beschrijving van de status
IO	In Ontwikkeling	Een nieuwe release van de standaard is "In Ontwikkeling" wanneer er met medeweten en medewerking van participanten aan gewerkt wordt en wanneer dit onderdeel of deze release nog niet voor de buitenwereld is gepubliceerd.
IG	In Gebruik	Als een nieuwe release van de standaard gereed is, en is bestendigd door Forum Standaardisatie, stelt het Technisch Overleg de status 'In Gebruik' vast. Door deze vaststelling worden gebruikers en ICT-leveranciers opgeroepen deze nieuwe release op te nemen in software en in gebruik te nemen.
EO	Einde Ondersteuning	De standaardversie met de status "Einde ondersteuning" wordt niet meer ondersteund door de beheerder. De kennis en informatie voor vragen en support is bij de beheerder niet langer beschikbaar.
TG	Teruggetrokken	De standaard krijgt de status "Teruggetrokken" indien een release van de standaard niet bruikbaar blijkt (bijv. vanwege implementatieproblemen).

4.5 Documentatie

VOORBEELD 10

Alle documenten m.b.t. de standaard en het beheer van de standaard worden openbaar en zonder drempels voor gebruik, gepubliceerd op logius.nl en onze Github pagina's. Logius publiceert tenminste de volgende documenten:

De vergaderstukken van het Technisch overleg en overige besluitvormende gremia.

De specificaties van de standaard

De voorlopige specificaties van de nieuwe versie van de standaard.

Versie xx van de xx is gepubliceerd op:

5. Implementatieondersteuning

5.1 Opleiding en advies

Voorbeeld tekst: Logius biedt momenteel geen opleiding aan, maar borgt dat de informatie m.b.t. de standaard altijd, zonder drempels, toegankelijk is. Bovendien kunnen geïnteresseerden via verschillende kanalen contact opnemen met Logius in geval van vragen of opmerkingen. Zie hiervoor 5.2 Helpdesk.

Aanvullend organiseert het Kennisplatform/community regelmatig overleggen en seminars m.b.t. de xxx standaard.

5.2 Helpdesk

Logius biedt ondersteuning en advies via verschillende kanalen:

Online: als reactie op issue's in de Github van het Kennisplatform:

xxxxx

Per mail: [xxx](#)

Telefonisch: xxxx

Per post: xxxx

5.3 Validatie & Certificatie

Voorbeeld tekst: Met xxx worden standaardisatiecommunities ondersteund en geïnspireerd bij het structureel vormgeven van het beheer en verdere ontwikkelingen van standaarden. xxx is niet verplicht en is ook geen conformiteitsbeoordeling.

xxx kan op verschillende manieren gebruikt worden:

- voor het opzetten van beheer van standaarden of stelsels
- als hulpmiddel voor verdere ontwikkeling van beheerorganisaties
- als richtlijn om aan te voldoen
- als onderbouwing voor het aanvragen van de status 'Uitstekend Beheer' van uw standaard bij Forum Standaardisatie
- als inspirerend naslagwerk

Voorbeeld tekst:

Certificatie van xxx is op dit moment niet mogelijk. Wel is het mogelijk xxx te valideren en te testen met behulp van xxx tools welke beschikbaar zijn op:

- [voorbeeld](#) &
- [voorbeeld](#)

Na validatie met de API-test tool is het mogelijk een badge te genereren waarmee aangetoond wordt dat de API voldoet aan alle test voorwaarden.

6. Communicatie

6.1 Promotie

De xxx-standaard wordt via verschillende kanalen gepromoot. Ten eerste via het Kennisplatform/community. Naast communicatie op de website van het kennisplatform/community, organiseert het platform regelmatig vrij toegankelijke bijeenkomsten.

Daarnaast heeft de standaard de zogenaamde 'pas toe of leg uit' -status van Forum Standaardisatie. Dit betekent dat Forum Standaardisatie het gebruik van deze standaard niet alleen actief promoot, maar in veel gevallen zelfs hard voorschrijft.

Tot slot is Logius promotor van de standaard. Zowel intern voor de toepassing van de standaard in Logius voorzieningen als extern, door andere partijen te informeren en adviseren over de mogelijkheden van de standaard.

6.2 Publicatie

Als een nieuwe versie van de xxx standaard de status "In Gebruik" heeft, worden verschillende zaken gepubliceerd.

Logius publiceert altijd de volledige specificatie van de standaard op een deel van zijn website. Daarnaast wordt een persbericht uitgegeven, waarin de publicatie van de nieuwe release van de standaard wordt aangekondigd. Aanvullend publiceert Logius alle genoemde documentatie zoals genoemd bij Documentatie.

6.3 Klachtenafhandeling

Klachten over de opzet of de uitvoering van het beheerproces kunnen ingediend worden bij Logius. Dit kan in principe via alle beschikbare kanalen (zie bij 5.2). De indiener van de klacht krijgt zo spoedig mogelijk en altijd terugkoppeling over de voortgang van en beslissing over zijn klacht.

De volledige klachtenprocedure is terug te vinden in het generieke beheermodel van Logius, afdeling standaarden. (volgt)

↑

7. Bijlage: Gebruik ReSpec

Voor publicatie van de standaarden die bij Logius en beheer zijn wordt gebruik gemaakt van ReSpec. ReSpec is een applicatie om technische documentatie te maken die publiceerbaar is op het net en gemakkelijk kan worden geïndexeerd door zoekmachines om de documentatie vindbaar te maken. Het is ontwikkeld ten behoeve van de documentatie van W3C standaarden. Door gebruik te maken van ReSpec publiceren we documentatie overeenkomstig een (de facto) W3C standaard.

ReSpec is een Javascript applicatie. Input voor ReSpec bestaat uit teksten in HTML of [Markdown](#), zie [\[RFC7763\]](#). ReSpec combineert een serie input files tot één documentatiedocument in HTML met een duidelijke inhoudsopgave en kruisverwijzingen naar de verschillende secties en figuren.

ReSpec is ontwikkeld door een werkgroep van W3C en wordt actief doorontwikkeld.

7.1 Logius profiel

[Logius heeft een eigen profiel gemaakt op ReSpec](#) om Logius organisatiespecifieke zaken, zoals layout, te ondersteunen. Wijzigingen in de W3C versie worden regelmatig doorgevoerd in de Logius versie.

De Logius ReSpec versie is zo algemeen mogelijk gemaakt zodat deze door andere overheden in Nederland eenvoudig toegepast kan worden. In de Logius versie gebruiken we zoveel mogelijk input in Markdown formaat.

7.2 Literatuurverwijzingen

ReSpec maakt gebruik van de online [Specref](#) database van Literatuurverwijzingen. Deze database bevat referenties naar, onder andere, referenties voor de W3C documentatie.

Voor Nederlandse documenten die niet in Specref staan maken we gebruik van een standaard literatuurlijst die

voor alle documenten gebruikt kan worden en die apart beheerd wordt. Het beheer is onder meer nodig om links naar online documentatie bij te houden.

7.3 Links

- [Markdown documentatie](#)
- [ReSpec documentatie](#)
- [Respec wiki op de repository van W3C](#)
- [Logius fork van Respec, gebruikt voor deze documentatie](#)

8. Bijlage: Gebruik GitHub in het beheerproces

8.1 Publicatie

GitHub biedt functionaliteit om documenten te publiceren vanuit een repository. Logius gebruikt deze functionaliteit om het met [ReSpec](#) gegenereerde document te publiceren als HTML-document en een PDF-document. Deze documenten worden automatisch gekopieerd naar een publicatiewebsite onder Logiusbeheer.

8.2 Wijzigingsvoorstellen

Het proces zoals beschreven onder [operationeel beheer, wensen en eisen](#) wordt voor de Logius standaarden geïmplementeerd door gebruik te maken van *GitHub issues*. Een *issue* kan binnen GitHub ingediend worden door iedere (GitHub)gebruiker en wordt bij ontwikkeling van code gebruikt om functionele wensen of gevonden bugs in te dienen zodat deze door ontwikkelaars opgepakt kunnen worden. Een *issue* kan online besproken worden en uiteindelijk gesloten worden wanneer deze verwerkt is.

8.2.1 Branches

Binnen het standaardenbeheer bij Logius maken we gebruik van verschillende branches. De *main* branch bevat de laatste formeel geaccepteerde versie van een document. De *develop* branch bevat een werkversie met daarin alle wijzigingen die in een volgende geaccepteerde versie opgenomen moeten worden.

Aanpassingen in de documentatie die voor een specifiek wijzigingsvoorstel gemaakt worden worden in eigen branch verwerkt. Deze branch wordt gesplitst vanaf de *develop* branch en wordt nadat het wijzigingsverzoek aangenomen is teruggebracht naar de *develop* branch. Voorbeeld: een wijzigingsverzoek voor het aanpassen van de architectuurbeschrijving zal in een branche *nieuwe architectuur* worden verwerkt. Deze wordt gesplitst vanaf, en teruggebracht naar, de *develop* branch. Door wijzigingen in een eigenaarbranch op te nemen zijn alle wijzigingen op de documentatie inzichtelijk per wijzigingsvoorstel.

De *develop* branch wordt dus niet gebruikt om wijzigingen op het document te maken maar dient als verzamelbranch voor de verschillende wijzigingen die in een volgende release moeten komen.

8.2.2 Labels

Om GitHub issues te classificeren en te agenderen voor het juiste overleg maken we gebruik van een aantal standaard labels. We labelen binnenkomende issues als

1. **Type** Alle soorten issues kunnen binnenkomen. Met Type sorteren we de issues in vragen, correcties en wijzigingen.
  1. Correctie
  2. Documentatie
  3. Vraag
  4. Wijziging
2. **Scope** Vooral relevant voor wijzigingsvoorstellen. Hiermee wordt aangegeven of het een kleine of grote wijziging betreft. Dit heeft betrekking op de impact van een wijziging en daarmee op de [versienummering](#).
  1. Klein
  2. Groot
3. **Overleg** Het label Overleg heeft alleen betrekking op wijzigingsvoorstellen. Wanneer deze labels gebruikt worden wordt het voorstel geagendeerd voor het betreffende overleg.
  1. TO-DK
  2. TO-Auth
  3. Gegevensuitwisseling
  4. Toegang
  5. Interactie
  6. Infrastructuur
4. **Status**
  1. In onderzoek
  2. In bewerking
  3. Uitwerking door derden
  4. In review
  5. Klaar voor review
  6. Gereed
  7. Afgewezen

8.3 Automatisering en scripts

GitHub ondersteunt automatisering van taken door scripts. Standaard is de publicatie *viagithub pages*. Binnen de Logius standaarden maken we gebruik van scripts om documenten te publiceren, links te checken en om een paar eenvoudige tests op digitoegankelijkheidseisen uit te voeren.

9. Bijlage: versie-nummering Logius standaarden

Deze bijlage beschrijft de versieeringsmethodiek ofwel de standaard manier om om te gaan met versienummers van de standaard. De versieeringsmethodiek is gelijk voor alle 'gepubliceerde standaarden' die

onder beheer zijn van Logius (afdeling standaarden) en is gebaseerd op Semver. Semver staat voor Semantisch Versioneren en we gebruiken versie 2.0.0 van de standaard zoals gepubliceerd op [specificatie van Semantisch Versioneren \(SEMVER\)](#).

De beschreven methodiek is van toepassing op de standaarden die Logius in beheer heeft. In de tekst worden Digikoppeling standaarden als voorbeeld aangehaald maar semantische versienummering is ook op de andere standaarden van toepassing.

9.1 Versioneringsmethodiek

Per document wordt met `[documentnaam] X.Y.Z` de versie aangegeven. Met `X.Y.Z` wordt gerefereerd aan major (X) en minor (Y) releases en (Z) patches, dit wordt hieronder toegelicht.

9.1.1 Patch Releases

In een patchrelease worden wijzigingen doorgevoerd die de technische specificatie niet raken. Dit kunnen tekstuele wijzigingen zijn of inhoudelijke indelingen van de documenten. De wijzigingen worden vastgelegd in release notes. Een patch releases wordt door de beheerder op eigen initiatief of op aanwijzingen van gebruikers doorgevoerd en gepubliceerd. Een patchrelease wordt aan het Technisch Overleg ter kennisgeving medegedeeld. Een nieuwe patchrelease vervangt een eerdere versie in zijn geheel.

9.1.2 Minor releases

Een minor release geeft aan dat de nieuwe versie van de standaard zodanig is gewijzigd dat een implementatie van de voorgaande versie van de standaard voldoet aan de regels van de nieuwe versie. In een minor release kunnen wijzigingen doorgevoerd worden die de technische specificatie van een koppelvlak raken. Dat kunnen fouten zijn in de specificatie zijn, het verzwaren of verlichten van een restrictie of een aanpassing van een beveiligingstandaard (zoals TLS 1.0 naar TLS 1.2). In de SEMVER aanpak zijn minor releases technisch backwards compatible. Voor de uitwisselingsstandaarden zoals Digikoppeling is backwards compatibility lastiger te bepalen omdat uiteindelijk twee partijen met elkaar moeten meebewegen. **Minor Releases kunnen dus mogelijk backwards incompatible zijn.** Voor Minor Releases wordt een uitgebreid vaststellingsprocedure gevolgd (conform het beheermodel van de standaard) en er kan in overleg met de deelnemers van het Technisch Overleg tot een migratiepad worden besloten. Dit migratiepad wordt in de release meegenomen.

9.1.3 Major Releases

Er zijn twee Major release momenten: de overgang naar nieuwe externe (meestal internationale) standaarden binnen een bestaand profiel, of de toevoeging van een geheel nieuw profiel. In het eerste geval komt er een nieuw major versie van het specificatie document vast te stellen volgens het de uitgebreide vaststellingsprocedure. In het tweede geval wordt er een *geheel nieuw* document toegevoegd aan de standaard. Als hierbij het functionele toepassingsgebied van de standaard, waarvoor het pas-toe-of-leg-uit regime geldt, verandert, dan wordt eerst de uitgebreide vaststellingsprocedure gevolgd en vervolgens de procedure van het Forum Standaardisatie.

VOORBEELD 11: Grote wijzigingen voor Digikoppeling

Bij de overgang naar een andere externe standaard binnen een bestaand profiel kan men denken aan een overgang naar HTTP 2.0 of SOAP 1.2 binnen Digikoppeling WUS koppelvlakspecificatie. Het toevoegen van een geheel nieuw profiel kan voor Digikoppeling kan bestaan uit het toevoegen van een Grote Berichten Push variant of ebMS3/AS4 koppelvlakspecificaties. Deze kunnen natuurlijk bestaande koppelvlakspecificaties vervangen.

9.2 Toelichting en voorbeeld regels

Een versie van een standaard (versie 1.2.0) is compatible met een eerdere versie van een standaard (versie 1.1.0) als uitwerkingen/ implementaties volgens de eerdere versie 1.1.0 ook volledig voldoen aan de normen en eisen van versie 1.2.0 . Wijzigingen in de standaard kunnen impact hebben op de technische werking van implementaties en/of op afspraken die de technische werking van implementaties niet raken bijvoorbeeld organisatorische of proces afspraken;

Voor standaarden is relevant of een realisatie volgens de oude versie van een standaard wel of niet voldoet aan de nieuwe versie van de standaard; Globale regels voor het bepalen van de impact op de versionering:

- Toevoegen = Major
- Wijzingen :
  - Versoepeling = Minor
  - Verscherping = Major
- Verwijderen = Minor
- Correctie = Patch

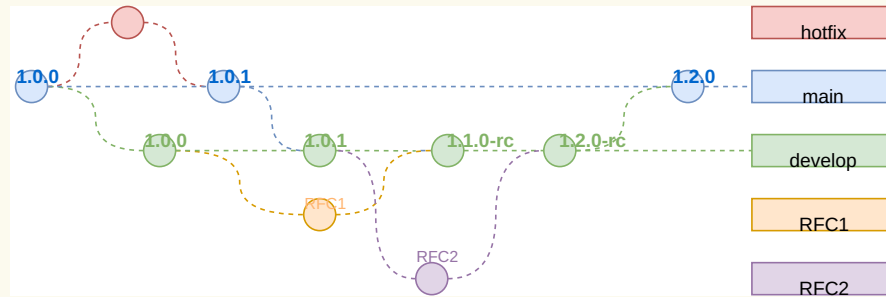
9.3 Versie overgangen

Wanneer een nieuwe major versie uitkomt zal de oude versie conform de afgestemde migratiepad een einddatum van geldigheid krijgen. In de overgangsperiode kunnen dus meerdere versies gepubliceerd zijn en de status geldig hebben.

Om te kunnen werken aan publicatie-, werk- en voorstelversies van documenten worden Git branches gebruikt.

VOORBEELD 12

In het onderstaande voorbeeld zien wij een standaard van 1.0.0 naar 1.1.0 ontwikkelen.

Figuur 4 Gitflow

De branch **main** is de huidig gepubliceerde versie en de branch **develop** is de werkversie. Het uitwerken van een RFC gebeurt in een afsplitsing van de **develop** branch waarna het terug de **develop** branch invloeit. In het voorbeeld schema leidde RFC1 tot de eerste release candidate (rc) van versie 1.1.0 van de standaard. Wanneer de werkversie gereed en akkoord is als release stromen de wijzigingen naar de branch **main**.

Het kan voorkomen dat gewenst wordt vlug een kleine (niet inhoudelijke) aanpassing aan de gepubliceerde versie te maken. Om bijvoorbeeld een spelfout vlug te corrigeren kan deze aanpassing op **main** i.p.v. **develop** worden uitgevoerd. In het voorbeeld leidde een hotfix tot een release van versie 1.0.1 waarna de aanpassing naar de werkversie geduwd wordt.

10. Conformiteit

Naast onderdelen die als niet normatief gemarkeerd zijn, zijn ook alle diagrammen, voorbeelden, en noten in dit document niet normatief. Verder is alles in dit document normatief.

11. Lijst met figuren

[Figuur 1 BOMOS activiteitendiagram](#)

[Figuur 2 MIDO governance](#)

[Figuur 3 Behandeling van een wijzigingsvoorstel in het beheerproces](#)

[Figuur 4 Gitflow](#)

Inhoudsopgave

Samenvatting

Status van dit document

1. Inleiding
- 1.1 Leeswijzer
- 1.1.1 Bijlagen
- 1.2 Vul naam van de standaard hier in
- 1.2.1 Nut

- 1.2.2 Werking
- 1.2.3 Status
- 1.3 BOMOS

- 2. Strategie**
- 2.1 Visie
- 2.2 Governance
  - 2.2.1 Governancestructuur
    - 2.2.1.1 xxxx-community
  - 2.2.2 Besluitvorming
  - 2.2.3 Deelname
- 2.3 Financiering

- 3. Tactiek**
- 3.1 Community
- 3.2 Architectuur
  - 3.2.1 Internationale, Europese en nationale standaardisatiegemeenschap
  - 3.2.2 Samenwerking met andere beheerorganisaties
  - 3.2.3 Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)
- 3.3 Rechtenbeleid
- 3.4 Kwaliteitsbeleid en benchmarking
- 3.5 Adoptie en erkenning

- 4. Operationeel**
- 4.1 Initiatie
- 4.2 Wensen en Eisen
- 4.3 Uitvoering en ontwikkeling (Wijzigingsproces)
  - 4.3.1 Wijzigingen
  - 4.3.2 Patches
  - 4.3.3 Releases
  - 4.3.4 Impact van wijzigingen en versienummering
- 4.4 Status van de standaard
- 4.5 Documentatie

- 5. Implementatieondersteuning**
- 5.1 Opleiding en advies
- 5.2 Helpdesk
- 5.3 Validatie & Certificatie

- 6. Communicatie**
- 6.1 Promotie
- 6.2 Publicatie
- 6.3 Klachtenafhandeling

- 7. Bijlage: Gebruik ReSpec**
- 7.1 Logius profiel
- 7.2 Literatuurverwijzingen
- 7.3 Links

- 8. Bijlage: Gebruik GitHub in het beheerproces**
- 8.1 Publicatie
- 8.2 Wijzigingsvoorstellen
  - 8.2.1 Branches
  - 8.2.2 Labels
- 8.3 Automatisering en scripts

- 9. Bijlage: versie-nummering Logius standaarden**
- 9.1 Versioneringsmethodiek

- 9.1.1 Patch Releases
- 9.1.2 Minor releases
- 9.1.3 Major Releases
- 9.2 Toelichting en voorbeeld regels
- 9.3 Versie overgangen

10. Conformiteit

11. Lijst met figuren

A. Index

- A.1 Begrippen gedefinieerd door deze specificatie
- A.2 Begrippen gedefinieerd door verwijzing

B. Contributors

C. Referenties

- C.1 Normatieve referenties

A. Index

-

A.1 Begrippen gedefinieerd door deze specificatie

-

A.2 Begrippen gedefinieerd door verwijzing

-

B. Contributors

-

Failed to fetch contributors.

C. Referenties

-

C.1 Normatieve referenties

-

[RFC7763]

[The text/markdown Media Type](https://www.rfc-editor.org/rfc/rfc7763). S. Leonard. IETF. March 2016. Informational. URL: <https://www.rfc-editor.org/rfc/rfc7763>

